

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1932.

Andra kammaren.

Nr 3.

Fredagen den 15 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

I enlighet med därom den 12 innevarande månad fattat beslut företogs nu val av ledamöter i de ständiga utskotten; och anställdes först val av ledamöter i konstitutionsutskottet.

Därvid avlämnades 182 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Sävström*,
- » *Magnusson* i Tumhult,
- » *Engberg*,
- » *Gustafson* i Kasenberg,
- » *Jansson* i Edsbäcken,
- » *Borg*,
- » *Persson* i Trången,
- » *Pehrsson* i Göteborg,
- » *Hallén* och
- » *Anderson* i Norrköping.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 2.

Härefter anställdes val av ledamöter i statsutskottet.

Därvid avlämnades 129 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Anderson* i Råstock,
- » *Wiklund* i Brattfors,
- » *Jansson* i Falun,
- » förste vice talmannen *Nilsson*,
- » andre vice talmannen *Bengtsson*,
- » *Törnkvist* i Karlskrona,
- » *Strindlund*,
- » *Olsson* i Blädinge,
- » *Wigforss*,
- » *Holmgren*,
- » *Eriksson* i Stockholm och
- » *Olofsson* i Digernäs.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Andra kammarens protokoll 1932. Nr 3.

§ 3.

Vidare företogs val av ledamöter i bevillningsutskottet.

Därvid avlämnades 81 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Månsson* i Furuvik,
» *Jönsson* i Boa,
» *Lövgren*,
» *Nylander*,
» *Olsson* i Ramsta,
» *Björklund*,
» *Olsson* i Golvvasta,
» *Lithander*,
» *Olsson* i Gävle och
» *Nilsson* i Hörby.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 4.

Vid nu anställt val av ledamöter i bankoutskottet avlämnades 60 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Bäcklund*,
» *Winkler*,
» *Lovén*,
» *Svensson* i Betingetorp,
» *Wikström*,
» *Höglund* i Göteborg,
» *Ryberg* och
» *Carlsson* i Solberga.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 5.

Företogs val av ledamöter i första lagutskottet.

Därvid avlämnades 50 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Lindqvist* i Halmstad,
» *Nilsson* i Antnäs,
» *Lindley*,
» *Björkman*,
» *Olsson* i Rimforsa,
» *Hedlund* i Östersund,
» *Johansson* i Brånalt och
» *Christenson*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 6.

Vidare företogs val av ledamöter i andra lagutskottet.

Därvid avlämnades 49 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Magnusson* i Kalmar,
- » *Magnusson* i Skövde,
- » *Hage*,
- » *Wallerius*,
- » *Andersson* i Rasjön,
- » *Johanson* i Stockholm,
- » *Johanson* i Hallagården och
- » *Petersson* i Lerbäcksbyn.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 7.

Slutligen anställdes val av ledamöter i jordbruksutskottet.

Därvid avlämnades 38 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Johansson* i Uppmälby,
- » *Pettersson* i Bjälbo,
- » *Sköld*,
- » *Hedlund* i Häste,
- » *Carlström*,
- » *Uddenberg*,
- » *Andersson* i Grimbo och
- » *Bengtsson* i Kullen.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

§ 8.

Enligt därom av kammaren den 12 i denna månad fattat beslut företogs vidare val av ledamöter i utrikesnämnden.

Därvid avlämnades 43 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Hansson* i Stockholm,
- » *Lindman*,
- » *Larsson* i Stockholm,
- » *Magnusson* i Tumhult,
- » andre vice talmannen *Bengtsson*,
- » *Engberg*,
- » *Olsson* i Kullenbergstorp och
- » *Lithander*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utrikesnämnden.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren, att underrättelse om detta val skulle genom utdrag av protokollet meddelas riksdagens kanslidepu-

terade med anmodan till dem att låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om det verkställda valet.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag angående de i paragraferna 1—8 här ovan omnämnda valen.

§ 10.

Kungl. Maj:ts å rikssalen upplästa berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit, som nu föredrogs, lades till handlingarna.

§ 11.

Föredrogos var för sig följande Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 2, angående godkännande av konventioner om gemensam växellag med mera och antagande av förslag till ny växellag;

nr 3, angående godkännande av konventioner om gemensam checklag med mera och antagande av förslag till ny checklag med mera;

nr 6, med förslag till lag angående fortsatt tillämpning av lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas;

nr 7, med förslag till lag angående fortsatt tillämpning av lagen den 28 april 1926 om inskränkning i rätten till inmutning inom vissa län; och

nr 9, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 4 juni 1886 angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål;

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 10, med förslag till lag om häradsallmänningar;

nr 11, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212);

nr 12, med förslag till förordning om upphörande av kronans rätt till storverksträd och ekar å häradsallmänningar;

nr 14, angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 19, angående befrielse för vederbörande tjänstemän hos länsstyrelsen i Kalmar län från ersättningsskyldighet på grund av uppkommen förlust å viss virkesförsäljning;

nr 20, angående befrielse för landsfiskalen B. J. Mjöberg från viss ersättningsskyldighet;

nr 21, angående utredning rörande reglering av Fyrisån;

nr 24, angående användande av medel ur domänverkets markinköpsfond för förvärv av en fastighet i Umeå stad m. m.; och

nr 25, angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar;

till statsutskottet propositionen, nr 22, angående fortsatta åtgärder för främjande av sparsamhet bland skolungdomen; samt

till jordbruksutskottet propositionen, nr 23, angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden m. m.

Vid nu skedd föredragning av propositionen, nr 15, angående förstärkning av det för budgetåret 1931/1932 under femte huvudtiteln anvisade anslaget till bekämpande av arbetslösheten begärdes ordet av *Vid remiss av propositionen nr 15.*

Herr **Öhman**, som yttrade: Herr talman! När frågan om hjälpåtgärder för landets arbetslösa behandlades vid fjolårets riksdag, förelåg även en motion, framlagd av den kommunistiska gruppen, vari krävdes, att riksdagen skulle bevilja 50 miljoner kronor för innevarande budgetår till hjälp åt de arbetslösa. Denna vår framställning avvisades såväl av utskottet som av riksdagen, och man ansåg, att det belopp, som vi hade begärt, var alldeles för rundligt tilltaget.

Med hänsyn till den utveckling, som ägt rum på arbetsmarknaden, och det stora antal av landets arbetare, som nu äro arbetslösa, så är det ingen överdrift att påstå, att även de 50 miljoner, som den kommunistiska gruppen hemställde om i sin motion, ingalunda hade räckt att på ett tillfredsställande sätt sörja för de arbetslösa. Även med den arbetslöshetspolitik, som bedrivits av statsmakterna genom arbetslöshetskommissionen, visar det sig nu, att regeringen måste begära en förstärkning av det vid fjolårets riksdag beviljade anslaget. Om man lägger ihop dels vad riksdagen i fjol beviljade för arbetslöshetens bekämpande, dels vad Kungl. Maj:t därefter särskilt anvisat för uppehållande av arbetslöshetskommissionens verksamhet och dels vad som begäres i den nu framlagda propositionen, så kommer man upp i en summa av i runt tal 30 miljoner kronor, men icke desto mindre är det ett faktum, att icke ens hälften av de arbetslösa, som genom arbetslöshetskommissionen anmält sig såsom hjälp-sökande, kunnat erhålla någon som helst hjälp.

Arbetslöshetens omfattning avspeglas delvis i den redogörelse, som herr statsrådet och chefen för socialdepartementet har lämnat i den föreliggande propositionen. Av denna redogörelse framgår nämligen, att den 31 oktober i fjol funnos hos arbetslöshetskommissionen anmälda icke mindre än 57,143 hjälpbehövande arbetslösa, medan siffran en månad senare hade stigit till omkring 77,200. När man är medveten om den impopularitet, som arbetslöshetskommissionen har förskaffat sig ute i bygderna, och den ovilja, som arbetarna ha mot att anmäla sig till erhållande av hjälp genom arbetslöshetskommissionen, är det ingen överdrift att våga det påståendet, att antalet arbetslösa i verkligheten är minst det dubbla mot vad som avspeglas i arbetslöshetskommissionens siffror.

Av dessa 77,200 arbetslösa kunde kommissionen under oktober lämna hjälp åt 15,865, vilket utgör cirka 9 % av de verkligt hjälpbehövande i hela landet. När man nu är medveten om att arbetslöshetens omfattning ingalunda kommer att avtaga under den närmaste tiden, utan att man tvärtom har att räkna med en ständig stegring av de arbetslösas antal, så måste man fråga: Hur ämna nu arbetslöshetskommissionen och regeringen bedriva sin arbetslöshetspolitik i fortsättningen, om man anser, att anvisandet av 15 miljoner kronor till förstärkning av anslaget till arbetslöshetens bekämpande är tillräckligt? Ja, man ser ju i föreliggande proposition, att hjälpverksamheten bland de arbetslösa är avsedd att bedrivas efter ungefärligen samma grunder och på samma linjer som hitintills. Detta innebär att även för framtiden skall lejonparten av de arbetslösa lämnas utan hjälp. Jag skall inte här ingå på problemet om de direktiv, enligt vilka arbetslöshetshjälpen genom arbetslöshetskommissionen utgår, det är ett kapitel för sig, som det torde bli anledning att återkomma till, men jag vill fästa uppmärksamheten på den omständigheten, att allt eftersom antalet arbetslösa ute i landet ökas, minskas också i samma mån den procentuella del av de arbetslösa, som kan erhålla något som helst understöd genom de statliga organen för arbetslöshetens bekämpande. Som exempel härpå vill jag

Vid remiss av
propositionen
nr 15.
(Forts.)

nämna, att i april månad förlidet år erhöll 51.2 % av de anmälda arbetslösa understöd genom arbetslöshetskommissionen, men i oktober, när antalet arbetslösa uppgick till nära det dubbla mot i april, sjönk den procentuella andelen av de arbetslösa, som erhöillo hjälp, till 35. Om anslagsäskandena för arbetslöshetens bekämpande skola ske i den omfattning, som den nu föreliggande propositionen anger, ligger det mycket nära till hands att antaga, att man frampå vårvintern kommit till det resultatet att endast 8 à 10 % av de arbetslösa erhålla hjälp.

För den, som i likhet med undertecknad kommer ifrån ett län, där arbetslösheten är mer omfattande än i någon annan del i landet och där kommunernas förmåga att ekonomiskt bistå de arbetslösa i många fall har nått bristningsgränsen, framstår det som rena orimligheten, då man nu tror sig kunna avhjälpa svårigheterna och på ett någorlunda mänskligt sätt bistå de arbetslösa med ett sådant belopp, som regeringen äskat i denna proposition. I november månad redovisades genom arbetslöshetskommissionen hjälpsökande från Västernorrlands län till ett antal av 11,523. Detta är, skulle jag tro, ungefärligen halva antalet av de verkligt arbetslösa inom detta län.

När man är medveten om att inga möjligheter finnas för de arbetslösa att inom överskådlig framtid erhålla något som helst arbete, då måste man säga ifrån, att de åtgärder, som här föreslås i syfte att bereda hjälp åt dessa människor, äro allt för otillräckliga. Det visar sig, att en rad av landsting vid föregående års landstingsmöten tvingats att bidra med ekonomisk hjälp åt de arbetslösa, men det är rätt så betecknande, att just i det län, som i dag har den tvivelaktiga äran att stoltsera med det största antalet arbetslösa, nämligen Västernorrlands län, och där vi för övrigt ha en socialdemokratisk majoritet i landstinget, just där har man icke ansett nödvändigt att på den nyss antydda vägen söka utjämning mellan kommunernas skattebördor för hjälp åt de arbetslösa och man har icke anslagit några som helst medel för detta ändamål. Det är betecknande för viljan på det hållet att hjälpa de arbetslösa.

Jag har med detta redan nu, vid remissen av den föreliggande propositionen, velat uttala, att vi kommunister ingalunda kunna känna oss tillfredsställda med det sätt, varpå de arbetslösa hitintills ha blivit hjälpta, eller med det sätt, varpå den framtida arbetspolitiken signeras.

I den föreliggande propositionen anför departementschefen, att det visat sig, att den förhoppning, som man hyste, då frågan om hjälp åt de arbetslösa i fjol förelades riksdagen, nämligen att antalet arbetslösa skulle minskas och att det skulle bli fler arbetsplatser i den öppna marknaden under sommarsäsongen, att den förhoppningen, säger han, icke infriats. Detta bekräftar med kalla och klara fakta den omständigheten, som vi kommunister vid olika tillfällen framhållit, nämligen att man här icke har att göra med en tillfällig företeelse, utan att arbetslösheten nu är av permanent art. Det synes mig också, att inför ett sådant faktum borde statsmakterna förstå att på ett helt annat sätt än hittills ingripa för att hjälpa de människor, som nu drabbas av svårigheter på grund av arbetslösheten.

Jag skall inte här ingå i detalj på problemet om, hur arbetslöshetskommissionen för att skapa arbetstillfällen vid sina förläggningar undan för undan lägger beslag på arbeten, som höra den öppna marknaden till. Men jag vill erinra därom, att genom den hittills praktiserade metoden bidrager kommissionen icke på något sätt till att skapa nya arbetstillfällen, utan åstadkommer endast att de arbetstillfällen, som verkligen finnas och som eljest skulle kunnat tillföras den öppna marknaden, tagas om hand av arbetslöshetskommissionen vid dess förläggningar, där de arbetslösa vid anställningen drabbas av alla de förhatliga direktiv, som äro förknippade med den arbetslöshetshjälp, som statsmakterna nu bedriva.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt överlämna ifrågavarande proposition jämte det i anledning av densamma inom kammaren avgivna yttrandet till statsutskottet. *Vid remiss av propositionen nr 15.*

(Forts.)

Härpå föredrogs propositionen, nr 16, angående täckande av kostnaderna för den s. k. Ådalskommissionen; och lämnades därvid på begäran ordet till *Vid remiss av propositionen nr 16.*

Herr **Öhman**, som yttrade: Herr talman! Det visar sig nu, att de åtgärder, som föregående år vidtogos beträffande kommenderingen av militär mot arbetarna i Ådalen, icke allenast resulterade i att fem arbetare fingo mista livet för militärens kulor. Nu kommer man också och begär arbetarnas andel av skattemedlen för att bestrida kostnaderna för den speciella kommission, som regeringen fann sig föranlåten att tillsätta för att, som det hette, »allsidigt undersöka orsaken till dessa oroligheter». Jag måste säga, att den nu sittande regeringen förstår konsten att få ett bestående minnesmärke rest över sig själv och sin regeringskonst. Här begär man nu i runt tal 48,000 kronor av riksdagen till bestridande av kostnaderna för denna utredning. Det fanns säkerligen många ute i landet, som lade stor vikt vid tillsättandet av denna kommission och som trodde, att den skulle bli grundläggande för en ordentlig räfst med de verkligt ansvariga till denna blodiga tragedi. Men vad har denna kommission åstadkommit? Jo, det positiva resultat, som kommissionen kommit till, det var för det första, att man blev alldeles enhällig om sina synpunkter på händelserna i Ådalen, och för det andra att man lade grunden till en framställning om utökning av poliskåren här i landet, en poliskår, vars förmästa uppgift skall bli att ingripa vid arbetskonflikter, icke till skydd för den svagare parten, arbetarna, utan på arbetsköparnas sida, och bli en vakt för strejkbrytare, i händelse arbetsköparna finna med sina intressen förenligt att anställa sådana. Och nu kräver man, att arbetarna med sina skatter skola vara med om att betala kostnaderna för denna utredning!

De som hade hoppats att något verkligt ingripande skulle ske mot de myndighetspersoner, som på olika sätt hade att värna om och ansvara för den s. k. ordningen, de ha sannerligen blivit grymt besvikna i sina förhoppningar. Jag skall icke här taga upp detaljerna i denna sorglustiga komedi, jag skall icke ingå på Ådalskommissionens utredningar och vad därefter följt, men jag kan icke underlåta att erinra om att den vid tillfället för dödsskotten mot arbetarna tjänstgörande landshövdingen fick sitt straff i form av tjänstledighet på egen begäran med full lön och en förflyttning till en domsaga, där säkerligen hans inkomster äro ganska rundliga och där han icke kommer att lida något som helst men. Men för att få fast arbetarna, som deltagit i demonstrationen, ansåg man sig icke ens behöva invänta rapporten från Ådalskommissionen, utan man sökte ut tre, fyra arbetare och burade in dem redan innan kommissionen hade börjat sitt arbete och ådömde dem långa fängelsestraff. En annan herre i länsstyrelsen, som kanske utåt icke syntes till så mycket i samband med vad som förekom i Ådalen, men som fanns där ändå som en ledande kraft, har också fått sitt straff — i form av utnämning till landssekreterare.

När man ser på denna komedi, så är det sannerligen icke långt ifrån att man tycker, att det är en ren utmaning av regeringen att nu komma fram och begära att de arbetare, som här fått sitta emellan, också skola med sina andelar i skatterna bidra till dessa kostnader. Jag skall icke i detta sammanhang ingå på den rättskomedi, som nu utspelas vid krigsrätten uppe i Sollefteå. Det torde bli tillfälle att återkomma till den saken senare. Jag tror emellertid icke, att det finns någon som numera hyser den uppfattningen, att de myndighetspersoner, som bära närmaste ansvaret för dödsskotten mot arbetarnas demonstrationståg på något sätt skola komma att drabbas av ansvar för vad

Vid remiss av propositionen nr 16. (Forts.) de låtit komma sig till last. Det enda resultat, som man genom denna kommission och genom vad som hände i Ådalen uppnått, det är att den nu sittande regeringens bidrag till detta svarta blad i den svenska arbetarrörelsens historia blivit outplånligt. Jag är medveten om att hela denna kommissions tillsättande och arbete ytterst syftar till att söka leda bort uppmärksamheten från dem, som ha att bära det verkliga politiska ansvaret för vad som skedde däruppe, men jag är också medveten om, att man icke skall lyckas i det avseendet.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt att hänvisa ifrågavarande proposition jämte det i anledning av densamma inom kammaren avgivna yttrandet till statsutskottet.

Slutligen föredrogs och överlämnades till behandling av lagutskott propositionen, nr 18, med anhållan om riksdagens yttrande rörande visst av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1931 fattat beslut.

§ 12.

Vid remiss av motionen nr 1. Föredrogs för remiss till utskott herr *Lindmans m. fl.* på kammarens bord liggande motion nr 1, angående ett allmänt straffbeläggande av handlingar, som innefatta förberedelse till högförräderibrott m. m.; och yttrade därvid

Herr **Kilbom**: Då jag redan vid detta tillfälle, herr talman, vågar taga kammarens uppmärksamhet i anspråk ett par minuter, så är det förnämligast av två skäl. För det första kommer ju ingen av vår grupp i tillfälle att vid frågans behandling i utskottet framhålla våra synpunkter och för det andra synes det mig, som om högern skulle ha utelämnat en hel massa argument i sin motion. Jag antager, att det är ett rent förbiseende detta sistnämnda och att högerns representanter, som de stora fosterlandsvänner och patrioter de äro, även vilja beivra allt, som kan åstadkomma högförräderi och alltså vilja föra det dithän, att syftet med den här motionen blir — jag citerar en ledare i Svenska Dagbladet, där man gör motionen begriplig (det är fara värt, att den har blivit en liten smula för begriplig för allmänheten efter detta) — att dels åsyfta »ett allmänt straffbeläggande av handlingar, som innefatta förberedelser till högförräderibrott» — således ett direkt omstuvande av gällande lag, ty som bekant är förberedelse till brott ännu icke i egentlig mening i varje fall upphöjd till straffbarhet i lagen — och dels begära »en undersökning om möjligheterna till inskridande mot andra former av statsfientlig verksamhet, som icke drabbas av gällande straffbestämmelser, men vilka innebära fara för att högförräderibrott kommes åstad». Man ville således åtkomma andra former av statsfientlig verksamhet endast om de åstadkomma fara för att högförräderibrott kommes åstad. De av mig markerade uttrycken äro att lägga på minnet tillsvidare. Vid utarbetandet av nämnda bestämmelser bör, heter det vidare, hänsyn även tagas till frågan om åtgärder mot revolutionära organisationer. Såvitt jag förstår måste detta sistnämnda innebära, att högern nu går in på linjen att genomföra en lagstiftning, som medför rätt att förbjuda vissa, enligt högerns mening, landsförrädiska organisationer. Men mina herrar högermän, antag att detta är mycket tacknämligt ur högerns synpunkt, när det sitter en högerregering vid makten, men ha herrarna tänkt sig, hur det skall ställa sig med tillämpningen enligt högerns egna utgångspunkter, om det sitter en regering av rakt motsatt färg vid makten?

Vad syftar man till? Är det här ett försök att skapa en lagstiftning, som objektivt skall tillämpas? Är det ett rent statsbejakande och statsbevarande

intresse, som man företräder? Nej, det är ett så klart klassintresse, som det överhuvud taget kan vara. Detta säges visserligen icke i motionen, men det säges i Svenska Dagbladets ledare, som säkert skrivits av högermotionens andliga pappa. Där talas det nämligen om att envar vet, att motionen i realiteten riktar sig emot kommunismen. Tack så mycket, det var en värdefull upplysning! Man söker förklara, att det icke finnes någon fascism här i landet, ja, icke ens någon Lappo-rörelse heller, men om de, som skrivit detta, kunde göra sig besvär med att titta i sina egna spalter från den tiden, då Lappo-rörelsen i Finland stod på höjdpunkten, undrar jag, om de då icke skola finna, att deras hjärtan klappade hastigare för denna rörelse än någon annan. Således, det är meningen att skapa en lag mot den kommunistiska rörelsen. Den fascistiska rörelsen och andra liknande rörelser avses ingalunda. Men förresten, man bör ju icke vara förvånad över den saken. Högerledaren förklarade nyligen, då en dylik rörelse påtalades — som för övrigt alltjämt icke är upplöst, hans excellens herr statsministern! — nämligen Munckska kåren, att den var mycket samhällsgagnande. Men då det nu, herr talman, talas om, att det gäller att skapa en lagstiftning, som skall förhindra sådant, som kan innebära fara för landsförrädisk verksamhet, så vill jag fråga, vad är då enligt högerens terminologi landsförrädisk verksamhet. Är det t. ex. landsförrädisk verksamhet, då arbetarna på grund av arbetslöshet och dylikt och på grund av hunger tvingas att företaga handlingar, som man ur statens synpunkt anser skadliga? Bör man då icke i logikens namn ställa frågan: vad är orsaken till att arbetarna bli arbetslösa? Vad är orsaken till att 10,000-tals arbetare — regeringsorganet uppgiver i dag att antalet arbetslösa kan uppskattas till 137,000, i varje fall är det cirka 125,000 — handla på sådant sätt? Är det bristande vilja att arbeta o. s. v.? Säkert icke. Skulle icke herrarna på det hållet kunna se en smula på landets ekonomiska utveckling. I Norrland har under årtionden bedrivits nätt upp av det parti, som där är representerat, en politik, som jagat tiotusen-tals självbesuttna bönder från gård och grund till industrisamhällena, som ha gjort dem till rena proletärer och där de nu befinna sig utan mat för dagen. Är icke det åtgärder och handlingar, som skapa fara för landsförrädiska gärningar? Under den svåra penningkris, som vi nyligen ha gått igenom, har det tämligen öppet förklarats, att vissa finansintressen ha utnyttjat sin ställning så att riksbanken praktiskt taget höll på att stå på huvudet. Sådant är naturligtvis, enligt högerens uppfattning, icke landsförrädiska gärningar. Icke heller är det väl, kan jag tänka mig, enligt högerens mening en landsförrädisk verksamhet, då landet drages in i en internationell politik, som icke enbart är till stort men för arbetarklassen och medelklassen utan också, för att använda den sociala terminologien, till men för överklassen och faktiskt innebär att landet och dess lagliga myndigheter icke ha någon som helst möjlighet att öva det inflytande, som enligt lag skall tillkomma dem. Innebär detta, herr Järte, som nyss var närvarande här, fara för landsförrädisk handling? Eller är det icke måhända ett stycke på väg till landsförrädisk handling?

Då nu utskottet går att behandla högermotionen tror jag, herr talman, att det kan vara anledning att något utvidga frågan och behandla motionen på sätt den förtjänar d. v. s. såsom en ren klassegoistisk företeelse. Å andra sidan bör man till skärskådande taga upp alla de företeelser, inte minst dem, som inträffat under sistlidna tid, som äro verkligt landsförrädiska, och söka vidtaga åtgärder för att stävja dem. Sådana åtgärder få då förvisso vidtagas mot högern, men jag tror icke, att det skadar.

Jag har, herr talman, sett i Svenska Morgonbladet i dag, att man redan, såvitt jag förstår, för de folkfrinnades räkning i någon mån tagit ståndpunkt till denna motion, och ur den synpunkten hade det kanske varit överflödigt att

Vid remiss av
motionen
nr 1.
(Forts.)

Vid remiss av motionen nr 1. (Forts.) yttra sig, men jag tror å andra sidan, att det, när en sådan här motion framkommer, icke är ur vägen, att det också framföres argument, som tala för att ingripa mot de verkliga landsförrädarna.

Vidare anfördes ej. Ifrågavarande motion jämte det i anledning av densamma inom kammaren avgivna yttrandet hänvisades till behandling av lagutskott.

Härefter föredrogs och remitterades till behandling av lagutskott herr *Hanssons* i Stockholm *m. fl.* motion nr 2.

§ 13.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet riksdagens revisorers berättelse om den år 1931 av dem verkställda granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning.

§ 14.

Härpå föredrogs var för sig och överlämnades till bankoutskottet riksdagens år 1931 församlade revisorers berättelser angående riksbanken; samt om granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning.

§ 15.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Tryckfrihetskommitténs berättelse lades till handlingarna.

§ 16.

Slutligen föredrogs och remitterades till behandling av lagutskott militieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

§ 17.

Ordet lämnades härefter till herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren ville besluta att Kungl. Maj:ts proposition nr 1 uppföres sist på föredragningslistan för morgondagens plenum.

Denna hemställan bifölls.

§ 18.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Hällgren*, nr 3, angående införande i kommunallagarna av bestämmelser därom att för vissa fullmäktige suppleanter skola utses;

herr *Schött m. fl.*, nr 4, om sådan ändring i vallagen, att vid val till andra kammaren personlig ersättare för vald ledamot må utses;

herr *Kilbom m. fl.*, nr 5, om statsgaranti för exportkredit till Sovjet-Unionen;

herr *Jönsson* i Fridhill *m. fl.*, nr 6, om beredande av lån ur kyrkofonden åt arrendatorer av prästerskapets löneboställen;

herr *Spångberg m. fl.*:

nr 7, med förslag till lag om arbetslöshetsförsäkring; och

nr 8, med förslag till lag om offentliga arbetsförmedlingsanstalter;

herr *Paulsen*:

nr 9, angående vissa ändringar i lagen om fattigvården; och

nr 10, angående vissa ändringar i lagen om samhällets barnavård; samt

herr *Edberg*, nr 11, angående vissa ändringar i gällande bestämmelser för älgskadefonden.

Nämnda motioner bordlades.

§ 19.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Olson* i Göteborg under 3 dagar från och med den 19 innevarande januari.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.32 e. m.

In fidem

Per Cronvall.